

Székely Attila felvétele

SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI FELSŐOKTATÁSI
INTÉZMÉNYEK LAPJA

XXIV. évfolyam 16. szám

1986. december 5.

Ára: 2,30 Ft

A teljesítményorientált egyetemért

A JATE BTK 1985. évi oktatáskorszerűsítési pályázatára készült pályamunkában a jelenlegi bölcsészkar oktatási rendszer egyik legfőbb problémájának azt tartottuk, hogy karunkon a tanuláshoz nincsen tétje. (A pályamunka kidolgozásában a cikkírókon kívül Csapó Benő, Csirikné Czachesz Erzsébet, Hoffmann Gizella, Szőke Katalin és Szőnyi György Endre vettek részt.) A felvételi vizsga, az utolsó olyan próba, amelynek valódi kockázata van. Az egyetemi kollokviumok és szigorlatok már nem jelentenek valódi megméretést, a lemorzsolódás jelentéktelen, a kimaradásnak inkább személyes okai vannak, mintsem a követelmények szigorúsága. Úgy gondoltuk, hogy a problémát, legalábbis részben, a felvételi vizsgák korszerűsítésével megoldhatjuk. Az 1985. és 1986. évi felvételi vizsgák idején lehetőséget kaptunk arra, hogy a hagyományos felvételt egy-egy csoportban ún. „kommunikációs játékokkal” egészítsük ki.

A „kommunikációs játékok” lényege

Kísérletünk a Pécselt alkalmazott ún. „csoportdinamikai gyakorlatok” mintájára a felvételizők képességeit oldottabb légkörben, a szakmai felvételi vizsgák feszültségétől mentes helyzetben próbálta felmérni. Ezért a felvételi e részére a hagyományos szóbeli felvételi vizsgák után került sor. A beszélgetést vezető tanár (aki nem lehetett azonos a szakmai bizottság egyik tagjával sem) mintegy 10 főnyi hallgatósággal letelepedett egy asztal köré. Az értékelő tanárok — akik viszont a szakmai felvételi bizottság tagjaiból kerültek ki — a körön kívül elhelyezkedve figyelték a beszélgetést, de annak menetét nem avatkoztak be. A feladatokat figyekeztünk úgy összeállítani, hogy megadjuk a lehetőséget a felvételizőknek, hogy az „egy szál ideges diák szemben a bizottsággal” feszült kommunikációs helyzetből eltérő szituációban is megkísérelhessenek számot adni személyiségük jövőképeiről, pályájuk szempontjából fontos vonásairól.

A feladatok különböző típusúak voltak, és sohasem közvetlenül a szakmai tudásra kérdezték rá. Bemutattunk például egy középiskolai vagy általános iskolai osztályban lejátszódó néhány perces jelenetet video-felvételről. A jelenet során a tanár pedagógiai, emberi szempontból nehéz helyzetbe kerül. A helyzet megoldása nem szerepel a felvételeken; a feladat éppen az volt, hogy a felvételizők maguk fejezzék be a jelenetet. Egy másik gyakorlat során a jelöltek három verset kaptak kézhez ugyanattól a költőtől. A verseket úgy választottuk ki, hogy lehetőleg ismeretlenek legyenek a felvételizők számára. A három közül egynek a szövegét el-

rontottuk: néhány szót más (rokonértelmű, vagy éppen ellentétes jelentésű) szóval helyettesítettünk. A feladat az volt, hogy a jelöltek mondják meg — rövid gondolkodási idő után — hogy szerintük melyik vers van elrontva, és hol. Véleményüket meg is kellett indokolni; minden esetben inkább az érvelés logikája volt a fontos, s nem a javasolt megoldás helyessége. Ilyen és más hasonló gyakorlatok során a jelöltek egymással is vitatkozva alakították ki álláspontjukat. A háttérben lévő értékelő tanároknak pedig alkalom nyílt megfigyelni a felvételizők érvelési képességét és magatartását a vita folyamán; álláspontjuk kifejtése pedig közvetlenül is számot adhatott a tanári hivatásról, a tanári magatartásról alkotott elképzeléseikről. Egy-egy alkalommal két, vagy három, egymástól rendszerint eltérő típusú feladatot kaptak a felvételizők. A gyakorlatok időtartama egyenként 15–20 perc volt, így az egész játék sohasem volt hosszabb egy óránál.

A kísérlet eredménye

A kommunikációs játékok sajnos nem hozták meg a várt eredményt. Azt reméltük ugyanis, hogy a gyakorlat árnyalni fogja a szakmai felvételi vizsgán kialakult képet: az ott esetleg gyengébben szereplő, de nem reménytelen hallgatójelölt itt bizonyíthatja az egyetemre való alkalmasságát. (A gyakorlatnak rontó ereje — kísérleti jellegéből adódóan — nem lehetett!) Ezzel szemben azt tapasztaltuk, hogy általában itt is azok szerepeltek jól, akikkel a szakmai részben nem volt probléma; egyetlen esetben pedig olyan felvételizők bizonyultak itt kiválóknak, akik szakmai tudatosságuk miatt, semmiképpen sem kerülhettek be az egyetemre. A kísérlet tehát a szelektálás szempontjából eredménytelennek bizonyult: az esetek túlnyomó többségében egyszerűen megismételték a szakmai felvételi eredményt.

Egyetlen tanulság mégis van: ahhoz ugyanis, hogy a délutáni felszabadítsuk a gyakorlat számára, feltétel volt a szakmai bizottság kettéválasztása; azaz a hallgatójelöltek a különböző felvételi tárgyaikból külön-külön vizsgáztak, külön bizottság előtt. Ezáltal a felvételi vizsga egész ideje jelentősen csökkent, ugyanakkor több idő jutott egy-egy tantárgyra, és felkészülési időt is tudtunk biztosítani. Ezt mind a felvételizők, mind a vizsgáztatók általában jobbnak tartották az eredeti, valótlan bizottságok előtt, való vizsgáznál.

Új javaslatunk

A bevezetőben megfogalmazott probléma azonban továbbra is probléma marad; ma azonban már nem hiszünk abban, hogy meg-

oldása a felvételi vizsgák korszerűsítésében rejlik. Új javaslatunk egészen más irányból és egy csapásra oldaná meg a problémát.

1. Javaslatunk lényege: az egyetem legyen mind az oktatók, mind a hallgatók részéről teljesítményorientált; az egyetemnek legyen lehetősége arra, hogy hiányzó anyagi eszközöket legalább részben maga termelhesse meg. Mindezek szellemében legyen lehetséges, hogy a külföldi hallgatókhoz hasonlóan magyar állampolgárok is tanulhassanak önköltséges alapon egyetemünkön.

2. Továbbra is megmaradna a felvételi, de sikertelen vizsga esetén, vagy akár felvételi kísérlet nélkül is önköltséges alapon bárki beiratkozhatna az egyetemre, aki középfokú végzettséggel rendelkezik. A felvételi vizsgán sikeresen megfelelték tandíjmentesek, de automatikusan ez csak az első félévben lenne így. A második szemeszertől (és minden további szemeszter után) lehetséges az átrendeződés: mindig a legjobb tanulmányi eredményt elért hallgatók a tandíjmentesek. S számukat a felvételi keretszám határozza meg: a tandíjmentesség tehát nem bizonyos tanulmányi átlaghoz lenne kötve, hanem egy meghatározott keretszámhoz. A többiek önköltséges alapon folytathatnák tanulmányaikat, abban a reményben, hogy jó tanulmányi eredmény esetén a következő szemeszterben átkerülhetnek a tandíjmentes csoportba. Így kialakulna egy állandó létszámú tandíjmentes és egy változó létszámú önköltséges hallgatói réteg, a két közötti természetes fluktuáció lehetőségével.

Az új rendszer várható előnyei

1. Megszűnne a felvételi perdöntő szerepe, ugyanakkor eddig elért szociálpoli-

tikai vívmányainkat sem kellene föladnunk. Mindenkinek meg lenne a lehetősége arra, hogy anyagi helyzetétől függetlenül tanulhasson, ha képességei ezt megengedik; az önköltségesek nem vesznek el előlük helyeket. Viszont az új rendszer lehetővé tenné, hogy valóban azok tanuljanak ingyenesen, akik ezt a legjobban megérdemlik, s ezért az előnyért nem egyszer, a felvételi vizsgán, hanem évről évre meg kell küzdeni.

2. A hallgatók közvetlenebbül éreznék tanulmányi előmenetelük előnyeit és hátrányait; teljesítményük a versenyszituáció kialakításával nyilvánvalóan növekedne.

3. A befolyt tandíj 50%-a minden félév végén prémiumként kiosztható lenne az oktatómunkában, illetve annak kiszolgálásában (adminisztrátorok, könyvtárosok stb.) részt vevő egyetemi dolgozók között. A másik 50% befolyna az egyetem kasszájába, s azt a mindenkori szükségleteknek megfelelően lehetne felhasználni.

4. Versenyszituáció alakulhatna ki a különböző magyarországi egyetemek között is. Az egyetemek ugyanis érdekelték lennének abban, hogy minél több hallgatójuk legyen, s ez végső soron az egyetemi oktatás színvonalának növekedéséhez vezetne.

Javaslat a gyakorlati megvalósításra

E vázlatosan jelzett rendszert részletesen kidolgozott formában néhány éven át kísérletként kellene kipróbálni a JATE egyes karain, esetleg csak a BTK-n. A kísérlet eredményeit figyelembe véve kellene dönteni általánossá tételéről, módosításáról vagy elvetéséről.

MALECZKI MÁRTA
SZAJBÉLY MIHÁLY

Az egyetemi tanács ülése

és az „intézményi négyes” döntése után

Hogyan hasznosítják a JATE épületeit?

Négy és fél órán át ülésezett november 13-án a József Attila Tudományegyetem Tanácsa. A hosszúra nyúlt tanácskozás oka, hogy a testület sokakat érintő problémákról — az egyetemi épületeknek a VII. ötéves terv időszakában várható hasznosításáról és felújításáról, az intézmény munkügyi és bérszabályzatának módosításáról — tárgyalta. A témák vitáját dr. Csákány Béla rektor vezette.

Az egyetemi épületek hasznosításáról és felújításáról írásbeli előterjesztés készült, ehhez dr. Szabó Dezső gazdasági főigazgató szóbeli kiegészítést fűzött, a tanács 12 tagja kérdést, 15 tagja véleményt fogalmazott meg, az Irinyi kollégium lakói papírra vetették álláspontjukat. Az egyetem 1985-ben megfogalmazott komplex hasznosítási terve máris elavult, mert új helyzetet teremtett, hogy a Művelődési Minisztérium megvásárolta a Délép-szállót. Az „új” tények közé tartozik az is, hogy az Irinyi kollégium életveszélyessé vált épületéből még az idén ki kell költözniük a hallgatóknak, illetve a Ságvári gimnázium „B” épületének felújítását már megrendelték. Ebből következően a testületi tagoktól első sorban a Délép-szálló, valamint az Irinyi kollégium és a Ságvári gimnázium újjávarázsolt épületének hasznosításáról, a József Attila és az Eötvös Loránd Kollégium sorsáról; az egyetemi könyvtár bővítéséről, azaz a Gazdasági Igazgatóság új épületébe költözésének szükségességéről kértek véleményt. A vitában néhányan elvi, többben részletkérdéseket feszegettek. A testület végül úgy határozott, hogy élvezzen prioritást a diákszociális ellátás, másodsorban az oktatási feltételek javításának lehetőségeit vegyék figyelembe, a részletekről pedig döntsön az „intézményi négy-

es” tanács elfogadta az intézmény munkügyi szabályzatát. A bérigazgatási szabályzat vitáját megkezdték, ám — a rektor döntése alapján — a végleges állásfoglalásra a testület december 11-i ülésén kerülhet sor. A tanács végül határozott a József Attila-emlékplakett adományozásáról, majd egyetértett azzal, hogy Szent-Györgyi Albert emlékére a JATE és a SZOTE közös, nyilvános, ünnepi tanácsulást rendezzen december 15-én 15 órától az Aulában, illetve elfogadta a TTK államvizsgázató bizottságainak elnökeire tett javaslatot.

A JATE rektora, párt-, szakszervezeti és KISZ-bizottságának titkára, vagyis az „intézményi négyes” döntéséről dr. Csákány Béla kérdeztük. Megtudtuk, hogy a városközpontban álló épületekből az „Irinyin” kívül a József Attila Kollégium lakóit is kiköltöztetik. (Megjegyezzük, az ifjúsági szervezet képviselője kiállt a „jakósok” érdekeiért, költözésük ellen foglalt állást.) Az „Irinyisek” december első felében, a „jakósok” a vizsgaidőszak végén foglalják el a volt Délép-szálló egy részét. A Kossuth Lajos sugáruiti épületben egységessé vezetést alatt új kollégium alakul, melynek keretében több közösség, így például a József Attila Kollégium relatív önállósággal működhet. Tehát — mint a rektor mondta — „a JAKO nem szűnik meg, csak jelenlegi helyén szünetel”. Ha a kollégiumi szellemet életben tartják és az igény megmarad, akkor az „Irinyi” felújított épületébe visszakerülhetnek a „jakósok”. A József Attila kollégium épületét rendbehozhatja az egyetem, s 1987 szeptemberétől házaspár hallgatók és a létszámában kibővülő Eötvös Loránd Kollégium költözik oda. A központi könyvtár bővítése egyelőre nem lehetséges, vagyis a Gazdasági Igazgatóság nem költözik új helyre. A Ságvári gimnázium renovált „B” épületét a Természettudományi Kar kapja meg. A kar dékánjának és az akadémia főtákarának megbeszélése után ide költözhet a Szegedi Akadémiai Bizottság Székházából néhány kutatócsoport. A tervek szerint — melyek valóra valószínűsítéséhez az anyagi eszközöket még ezután kell megszerezni — az „Irinyi” újjávarázsolt épületét elsősorban oktatási célokra fogják használni: tantermetek alakítanak ki, a lektorátus és az oktatástechnikai központ kap helyet, az alagsorban sport- és kulturális célokat szolgáló helyiségek lesznek. A felújítás után helyet kaphatna ott a Gazdasági Igazgatóság is, így lehetővé válna a könyvtár bővítése. A vázolt elképzelés a legjobb esetben 1990-ig valósulhat meg.

Hírek a főiskoláról

A Teleki Blanka Kollégium megpályázta a Kiváló Kollégium címét, ezért a KISZ KB és a minisztérium közös minősítő bizottsága november 19-én és 20-án tájé-

kozó, felmérő munkát végzett a főiskolán.

November 20-án a városi KISZ-bizottság első titkára, Tóth Tamás és titkára, Csányi Zoltán a főiskola párt,

KISZ-, állami és szakszervezeti vezetőivel folytatott beszélgetést az ifjúságpolitika helyi érvényesüléséről, a KISZ helyzetéről, szerepéről, a JGYTF ifjúsági szervezete előtt álló feladatokról.

Ülésezett az MSZMP JATE V. B.

Az információs munka helyzetét vitatta meg legutóbbi (november 20-i) ülésén az MSZMP József Attila Tudományegyetemi végrehajtó bizottsága. A testület megállapította, hogy a pártalapszervezetek információs munkája javult. A

hallgatókat érintő kérdéskörök összegyűjtésére ellenben nagyobb figyelmet kell fordítani ezentúl. A KISZ és a párttaghallgatók segíthetnek a feladat megoldásában. Szükségesnek látszik a vizsgáló bizottság javítása, vagyis hogy a problémát megfogal-

mazó közösség vagy egyén mielőbb megtudhassa a kérdésre adott választ. Az információs munka javítása a párttal szembeni bizalom erősödéséhez feltétlenül hozzájárulhat. A vb végül állást foglalt a tanulmányi és vizsgaszabályzat tervezetéről.